

УДК 336

Громовий В.О., магістрант, гр. МОМ-24
 Ковальчук О.М., магістрант, гр. ПВМ-9
 Науковий керівник: Виговський В.Г., к.е.н., доц., доцент
 кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій
 Державний університет «Житомирська політехніка»

ОЦІНКА НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток є фінансовим результатом діяльності суб'єкта господарювання, власним джерелом фінансування, тому є важливим дослідження питань управління його величиною. Прибуток виступає показником, який найбільш точно відображає ефективність виробництва та реалізації, обсяг та якість виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Крім того, прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку та інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності господарюючого суб'єкта. Значення прибутку також проявляється у можливостях його спрямування на розвиток та розширення господарської діяльності підприємства (наприклад, напрямками розподілу чистого прибутку на підприємстві є науково-технічний та інноваційний розвиток, матеріальне стимулювання працівників підприємства, задоволення їх соціальних потреб). Виступаючи власним джерелом фінансування підприємства, прибуток може збільшувати величину власного капіталу шляхом його тезаврації, тобто спрямування на фінансування операційної та інвестиційної діяльності.

В економічній літературі розрізняють декілька підходів до трактування прибутку: 1) прибуток виступає відповідною платою підприємцю за ризик, пов'язаний з організацією та реалізацією адміністративних функцій; 2) прибуток є результатом поєднання факторів виробництва (капіталу, землі, робочої сили); 3) прибуток є особливою формою додаткової вартості, яка створюється шляхом його вирахування з результатів праці виробничих працівників на користь власника капіталу; 4) прибуток виступає психологічним поняттям, оскільки підприємці надають перевагу накопиченню прибутку для забезпечення розширеного відтворення, на відміну від його споживання при отриманні; 5) передумовою виникнення прибутку є недосконалість ринку.

Зокрема, вищезазначені підходи виділені у наукових дослідженнях [2]. Автор називає вищенаведені підходи, як компенсаційний, факторний, трудовий, психологічний, функціональний. Можна додатково виділити фінансовий підхід, який визначає прибуток як внутрішнє джерело фінансування. Наприклад, автори інтерпретують прибуток як «...кінцевий результат діяльності суб'єкта господарської діяльності, що визначається, як різниця між валовим доходом і валовими витратами, отриманими впродовж здійснюваної діяльності» [1]. Самуельсон П. зазначає багатоаспектність категорії «прибуток» та визначає її як: одержаний дохід від використання факторів виробництва; винагороду та плату за ризик, пов'язаний із підприємницькою діяльністю; монопольний дохід, виникнення якого обумовлено монопольним станом підприємства на ринку [2, с. 221-237]. В економічних працях також зустрічається визначення прибутку з бухгалтерських позицій: прибуток є джерелом формування та поповнення оборотних фондів, капітальних інвестицій та зростання суми власного капіталу підприємства [4]. Визначаючи прибуток на макрорівні, його розуміють як частину національного доходу. Це підтверджується наступним твердженням автора: прибуток підприємства виступає не лише як основа функціонування окремого підприємства, але і як база економічного розвитку держави в цілому [3]. Одержуючи прибуток та сплачуючи податок на прибуток до державного бюджету, підприємства зміцнюють фінансову основу добробуту держави.

Таким чином, прибуток є багатоаспектною категорією, що визначається в межах різних функціональних підходів, що потребує подальшого уточнення цієї категорії й додаткового дослідження питань управління його величиною.

Список використаної літератури:

1. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189–192.
2. Митяй О.В. Теоретичні основи формування прибутку в сільськогосподарських підприємствах. *Ефективна економіка*. 2011. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=785>
3. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 299–303
4. Огійчук М.Ф. Формування прибутку в аграрних підприємствах і його облік. *Актуальні проблеми державного управління: зб.наук. праць*. Харків, 2002. №2(13). С.98-102